

**Statsrådets skrivelse till Riksdagen med anledning
av Republiken Frankrikes initiativ till rambeslut (pen-
ningtvätt, identifiering, spårande, spärrande, beslag
och förverkande av hjälpmedel och vinning av brott)**

I enlighet med 96 § 2 mom. grundlagen
översänds till Riksdagen en promemoria om
Republiken Frankrikes initiativ inför anta-
gandet av rådets rambeslut om penningtvätt,

identifiering, spårande, spärrande, beslag och
förverkande av hjälpmedel och vinning av
brott.

Helsingfors den 5 oktober 2000

Justitieminister *Johannes Koskinen*

Lagstiftningsdirektör Jan Törnqvist

JUSTITIEMINISTERIET

PROMEMORIA

INITIATIV TILL RAMBESLUT OM PENNINGTVÄTT, IDENTIFIERING, SPÅRANDE, SPÄRRANDE, BESLAG OCH FÖRVERKANDE AV HJÄLPMEDEL OCH VINNING AV BROTT**1. Allmänt**

Republiken Frankrike har den 23 juni 2000 i enlighet med artikel 31 punkterna a, c och e och artikel 34.2 punkt b i Fördraget om Europeiska unionen tagit initiativ till ett rambeslut om penningtvätt, identifiering, spårande, spärrande, beslag och förverkande av hjälpmedel och vinning som härrör sig från brott. Initiativet baserar sig på slutsatserna från Europeiska rådet som hölls i Tammerfors den 15 och 16 oktober 1999. I punkt 48 av slutsatserna konstateras att när det gäller nationell straffrätt bör insatserna för att enas om gemensamma definitioner, grunder för åtal och påföljder i ett första skede koncentreras till ett begränsat antal sektorer med särskild betydelse, t.ex. ekonomisk brottslighet inklusive penningtvätt. I punkt 49 uppmanas medlemsstaterna att ge fullständig teknisk rätts hjälp vid utredning och åtal av grov ekonomisk brottslighet. I punkt 55 uppmanar Europeiska rådet medlemsstaterna att tillnärma straffrätten och förfarandena vid penningtvätt (t.ex. spårande, spärrande och förverkande av medel) samt klargör att definitionen av brottslig verksamhet som utgör förbrott till penningtvätt bör vara enhetlig och tillräckligt omfattande i alla medlemsstater.

Frankrike har presenterat sitt initiativ till rambeslut i rådets arbetsgrupp för materiell straffrätt vid ett möte den 26 och 27 juli 2000. Ett yttrande om rambeslutet har begärts av Europaparlamentet senast den 17 november 2000. Denna promemoria baserar sig på dokument 10232/00 DROIPE 25.

2. Rambeslutets huvudsakliga innehåll

Avsikten är att rambeslutet skall ersätta den gemensamma åtgärd om penningtvätt, identifiering, spårande, spärrande, beslag och förverkande av hjälpmedel och vinning av brott

98/699/RIF (nedan gemensam åtgärd av år 1998) som rådet antog den 3 december 1998. Lagutskottet har gett sitt utlåtande om den gemensamma åtgärden (LaUB 7/1998 rd – U 49/1998 rd). Syftet med rambeslutet är att förplikta medlemsstaterna till striktare åtgärder på det område som rambeslutet täcker än vad den gemensamma åtgärden förutsätter.

Enligt artikel 1 i rambeslutet skall medlemsstaterna vidta behövliga åtgärder för att säkerställa att inga reservationer görs eller vidhålls mot artiklarna 2 och 6 i Europarådets konvention från år 1990 om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott (nedan konventionen om penningtvätt). Enligt artikel 2 i konventionen om penningtvätt skall varje part vidta sådana lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder som är nödvändiga för att kunna förverka hjälpmedel och vinning eller egendom vars värde motsvarar sådan vinning. I artikel 6 i nämnda konvention förpliktas parterna vidta lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder som är nödvändiga för att den brottslighet som avses i artikeln skall bli straffbar enligt den nationella lagstiftningen. Artikel 1 i rambeslutet motsvarar artikel 1.1 i den gemensamma åtgärden av år 1998 justerad så att medlemsstaterna inte längre kan göra reservationer i fråga om förverkande av vinning från brott som bestraffas med stöd av skattelagstiftningen.

Enligt artikel 2 i rambeslutet skall medlemsstaterna vidta åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att det högsta straffet för brott som avser grov penningtvätt är fängelse i minst 5 år. En sådan skyldighet föreskrivs inte i den gemensamma åtgärden av år 1998.

I artikel 3 i rambeslutet åläggs medlemsstaterna skyldighet att se till att deras lagstiftning och förfaranden när det gäller förverkande av vinning av brott även möjliggör förverkande av egendom vars värde motsvarar sådan vinning både i rent inhemska förfaranden och i förfaranden som inleds på begäran av en annan medlemsstat. Medlemssta-

terna skall även kunna verkställa beslut som fattats i andra medlemsstater om förverkande av vinning. En medlemsstat kan undanta förverkande av egendom vars värde motsvarar vinning av brott om detta värde är lägre än 4000 euro. Artikel 3 i rambeslutet avviker från motsvarande artikel (artikel 1.2) i den gemensamma åtgärden av år 1998 såtillvida att ingen gräns i euro uppställs i den gemensamma åtgärden när det gäller att undanta förverkande av vinning av brott i ringa fall. Inte heller ordalydelsen i motsvarande artikel i den gemensamma åtgärden förutsätter att kravet på dubbel straffbarhet slopas.

Enligt artikel 4 i rambeslutet skall medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att det enligt deras lagstiftning och förfaranden på begäran av en annan medlemsstat är möjligt att identifiera och spåra misstänkt vinning av grova brott som gäller penningtvätt i ett så tidigt skede som möjligt. Medlemsstaterna får inte återropa de fakultativa grunder för att vägra rättshjälp som anges i artikel 18. 2 och artikel 18.4 punkt a eller till den första fakultativa grunden för vägran i artikel 18.3 i konventionen om penningtvätt. Frankrike har vid ett arbetsgruppsmöte den 7 september 2000 strukit artikel 4 ur sitt förslag.

I rambeslutets 5 artikel upprepas i striktare form en bestämmelse som ingår i den gemensamma åtgärden och med vilken det eftersträvas att framställningar från andra medlemsstater när det gäller identifiering, spårande, spärrande eller beslag och förverkande av tillgångar skall behandlas med samma prioriteringsgrad som den som tillämpas vid inhemska förfaranden.

Medlemsstaterna skall också enligt artikel 6 vidta de åtgärder som krävs för att minimera riskerna för att tillgångar skingras och i detta syfte se till att tillgångar som är föremål för en framställan från en annan medlemsstat skall kunna spärras eller tas i beslag så fort som möjligt. Frankrike har senare under behandlingen i arbetsgruppen strukit också artikel 6 ur sitt förslag.

Avsikten är att genom rambeslutet upphäva motsvarande artiklar i den gemensamma åtgärden. Till övriga delar är det meningen att den gemensamma åtgärden skall förbli i kraft. Medlemsstaterna skall genomföra ram-

beslutet i sin nationella lagstiftning senast den 31 december 2001. Vid den fortsatta behandlingen har man dock kommit överens om att ändra denna tidsfrist till den 31 december 2002.

3. Verkningarna på den finska lagstiftningen

Finland har ratificerat konventionen om penningtvätt år 1994 och den finska lagstiftningen uppfyller förpliktelseerna i konventionen. Finland har inte gjort några i artikel 1 i rambeslutet avsedda reservationer mot konventionen.

Enligt 32 kap. 1 § strafflagen bestraffas penningtvätt som häleribrott för vilket gärningsmannen kan dömas till böter eller fängelse i högst ett år och sex månader. Enligt 2 § i nämnda kapitel kan den som gör sig skyldig till grovt häleri dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år. För yrkesmässigt häleri är straffet enligt 32 kap. 3 § strafflagen fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

Enligt 2 kap. 16 § strafflagen kan domstolen fritt pröva om den ekonomiska fördel brottet berett skall dömas förbruten. I regeringens proposition 80/2000 rd föreslås att den fördel som erhållits genom ett brott i princip alltid skall dömas förverkad. Enligt förslaget kan domstolen dock avstå från att besluta om förverkande om föremålets eller egendomens värde är litet. Fördelen och frågan om huruvida värdet av föremålet eller egendomen är litet skall avgöras från fall till fall. Utifrån regeringspropositionen torde dock ett värde som är större än det belopp av 4 000 euro som nämns i artikel 3 i rambeslutet på föremål eller egendom inte kunna anses som litet.

En förverkandepåföljd som beslutats av en domstol i en annan stat kan verkställas i Finland i enlighet med lagen om internationellt samarbete vid verkställighet av vissa straffrättsliga påföljder (21/87). Lagens 3 § förutsätter att den gärning för vilken konfiskation har bestämts är ett brott enligt finsk lag eller skulle vara det om den hade begåtts i Finland under motsvarande förhållanden. För de nordiska ländernas del ingår det bestämmelser om denna fråga i lagen om samarbete mellan

Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål (326/63).

4. Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet anser att det är viktigt att EU i enlighet med slutsatserna från det särskilda mötet i Tammerfors effektiverar kampen mot penningtvätt, och statsrådet förhåller sig således i princip positivt till Frankrikes initiativ.

Statsrådet förhåller sig dock med viss reservation till att i rambeslutet fastställs ett lägsta maximistraff för brott som avser penningtvätt som är detsamma i alla medlemsstaterna, om det föreslagna maximistraffet klart avviker från straffnivån i Finlands strafflag. Det är inte möjligt att fastställa en straffskala som skulle lämpa sig lika bra för det straffrättsliga systemet i varje medlemsstat, eftersom grovhetsgraderingen av brotten, straffskalorna och den systematik som tillämpats

vid utformningen av straffskalorna i hög grad avviker från varandra i de olika medlemsstaternas strafflagar. Vid den pågående totalreformen av strafflagen i Finland har strävan varit att straffskalorna för brotten skall stå i en sådan relation till varandra att de så konsekvent som möjligt återspeglar den relativa klandervärdheten i fråga om de olika brotstyperna i strafflagen. En harmonisering av straffskalan för en enskild brottstyp inom EU skulle rubba systematiken och kunde lätt leda till att systemet med straffskalor på det nationella planet blir godtyckligt. En harmonisering av maximistraffet för vissa brott skulle dessutom inte leda till att de straff som döms ut för brotten i de olika medlemsstaterna i praktiken skulle vara enhetliga.

Avsikten är att politiskt samförstånd beträffande förslaget skall nås vid Ekofin-rådets och rådets (rättsliga och inrikes frågor) gemensamma möte den 17 oktober 2000.